

1.6.2022

VN/16610/2022

VN/16610/2022-STM-1

Eduskunnan lakivaliokunnalle**STM; Asiantuntijalausunto asiassa K 2/2022 vp; Hallituksen vuosikertomus**

Lausuntopyyntönne johdosta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osalta esitetään otsikoissa mainituissa asioista/lausumista seuraavat seikat ja näkökulmat:

1.Rattijuopumuksen rangaistukset (M 5/2014 – EK 56/2014 vp)

Eduskunnan lausumassa viitataan toimintamalliin, jossa nuorten rattijuopumuksesta epäiltyjen päihdetilanne kartoitettaisiin ja heille tarjottaisiin mahdollisuutta keskustella sosiaali- tai terveydenhuollon edustajan kanssa välittömästi tapahtuneen jälkeen. Rattijuopumusepäily tarjoaa hedelmällisen tilaisuuden puuttua asiakkaan päihdeongelmaan ja havahduttaa hänet huomaamaan päihteiden käytön aiheuttamat riskit itselleen sekä muille. Ensikertalaiset ja nuoret tarttuvat herkimmin tarjottuun tukeen.

Tämän ”Tie selväksi”-toimintamallin prosessi on kehitetty valmiiksi, ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on katsonut, ettei sen käyttöön ottaminen varsinaisesti edellytä lisäresursseja, sillä rikoksesta kiinnijääneiden neuvonta sisältyy poliisin perustehtäviin jo muutoinkin kuten myös päihteiden käytön puheeksiotto ja motivointityö sosiaalihuollon asiakastyöhön. Kuten hallituksen vuosikertomuksessa todetaan, kuntien sosiaalitoimelle ei ole ennen sote-uudistusta kuitenkaan osoitettu lisätehtäviä.

Hyvinvointialueiden ohjauskokonaisuuden valmistelu on nyt käynnistynyt sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä sisäministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa. Valtioneuvosto ohjaa hyvinvointialueita palvelujen järjestäjänä, tuotannon ohjaus on hyvinvointialueiden tehtävä. Kyseessä oleva asiakokonaisuus sisältyy hyvinvointialueiden vastuuseen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 7 §).

Hyvinvointialueiden tulee neuvotella vähintään kerran vuodessa kuntien ja alueen muiden toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Näiden neuvottelujen toteutumista valtioneuvosto seuraa vuotuissa neuvotteluissaan, joita se käy sekä hyvinvointialueiden että yhteistyöalueiden kanssa.

Asiantuntijoina asiassa ovat olleet hallitusneuvos Ismo Tuominen ja neuvotteleva virkamies Salme Kallinen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

2. Lapsenhuoltolain uudistus HE 88/2018 vp – EV 175/2018 vp

Hallituksen kertomuksessa esitettyyn voidaan sosiaali- ja terveysministeriön toimialalta esittää lisäyksenä seuraavaa:

Vuonna 2021 valmisteltiin palvelu- ja etuusjärjestelmässä lasten vuoroasumisen tukemista koskeva toimenpidesuunnitelma. Toimenpidesuunnitelma pohjautui poikkihallinnolliseen työhön ja erityisesti valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan (VN TEAS) vuoroasuvien lasten sosiaaliturvaa ja palveluita koskeneelle selvitystyölle ja sen tuloksille.

Vuoden 2022 alussa asetettiin sosiaaliturvakomitean alaisuuteen lasten ja perheiden sosiaaliturva ja palvelut- alatyöryhmä. Alatyöryhmä selvittää lasten ja perheiden etuusjärjestelmän kokonaisuutta ja tuottaa komitealle tarvittavaa tietoa järjestelmän uudistustarpeista sekä mahdollisista ratkaisuista sen keskeisiin ongelmiin. Se pohtii lapsiperheiden tukemista ja tarpeita lasten ja perheiden elämäntilanteista käsin, ei pelkästään olemassa olevan etuusjärjestelmän lähtökohdista. Alatyöryhmän työssä käsitellään lasten vuoroasumisen toimenpidesuunnitelmaa ja siitä annettuja lausuntoja. Myös muissa sosiaaliturvakomitean jaostoissa käsitellään lapsiin ja perheisiin liittyviä kysymyksiä perhekäsitteiden muutostarpeiden, perheiden toimeentuloedellytysten sekä lapsi- ja perhevaikutusten arvioinnin kautta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on vuoden 2022 alussa julkaissut oppaan lapsenhuoltolain mukaisen sosiaalilautakunnan selvityksen laatimiseksi. Oppaan tarkoituksena on tukea ammattilaisia selvitystyön tekemisessä ja työn kehittämisessä.

Asiantuntijana asiassa on ollut sosiaalineuvos Marjo Malja.

3. Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen (HE 230/2018 vp – EV 284/2018 vp). Liite 3, s. 210 – 213, lausumat 1 – 3.

Kuten hallituksen toimintakertomuksessa todetaan, kansalaisten ylivelkaantumiseen pyritään puuttamaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa laaja-alaisilla toimenpiteillä. Sosiaali- ja terveysministeriön toimialan osalta hallitusohjelman mukaan sosiaalisen luototuksen valtakunnallistaminen selvitetään, ja selvityksen pohjalta se otetaan käyttöön koko maassa vaalikauden aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö teetti selvityksen sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamisen edellytyksistä ja se julkaistiin alkusyksystä 2021. Sen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriössä on virkатыönä valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamiseksi. Ehdotus pyritään saamaan lausunnoille kesäkuun alussa ja eduskuntaan syyskaudella 2022.

Esityksen tarkoituksena tehdä sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin muutokset, joilla sosiaalisesta luototuksesta tulisi hyvinvointialueilla järjestettävä lakisääteinen tehtävä. Hyvinvointialueen olisi järjestettävä sosiaalista luototusta sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin alueella esiintyvä tarve edellyttäisi. Laki tulisi voimaan 1.6.2023.

Asiantuntijana asiassa on ollut erityisasiantuntija Ritva Liukonen.

Hallitusneuvos

Ismo Tuominen

Liitteet	-
Jakelu	Lakivaliokunta
Tiedoksi	Salme Kallinen, STM Marjo Malja, STM Ritva Liukonen, STM